

การชันสูตรพลิกศพ : ข้อเปรียบเทียบระหว่างประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาเดิมกับฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

วิรุจน์ คุณกิตติ

ภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น 40002

Autopsy : A Comparison Between the Old & Revised Law

Wirut Khunkitti

Department of Forensic Medicine,

Faculty of Medicine, Khon Kaen University, Khon Kaen, 40002

บทคัดย่อ

การดำเนินการชันสูตรพลิกศพมีกฎหมายควบคุมดูแลมานานแล้ว เพื่อให้การชันสูตรพลิกศพนั้นได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องสามารถที่จะตรวจสอบว่าได้กระทำด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมต่อทุก ๆ ฝ่าย ในอดีตที่ผ่านมาได้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายครั้ง ปัจจุบันกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฉบับแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการชันสูตรพลิกศพได้เปลี่ยนแปลงในประเด็นหลักได้แก่ การกำหนดคุณสมบัติและลำดับขั้นตอนการใช้แพทย์เพื่อชันสูตรพลิกศพ การที่แพทย์ต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การที่กฎหมายลงโทษต่อผู้ทำลายศพหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่เกิดเหตุหรืออำพรางคดี และกำหนดให้มีค่าตอบแทนแก่แพทย์ผู้ชันสูตรพลิกศพด้วย โดยมุ่งหวังที่จะให้การชันสูตรพลิกศพได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ผู้ที่ต้องปฏิบัติตามอาจยังขาดความกระจ่างในกฎหมายและแนวทางปฏิบัติจริงที่จะดำเนินการได้ตามความเหมาะสม อีกทั้งการเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากรด้วย ทั้งนี้เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนแปลงในประเด็นหลักของการปฏิบัติระหว่างกฎหมายฉบับเดิมและฉบับใหม่อยู่หลายประการ

การพิสูจน์เพื่อค้นหาความถูกต้องมีมานานแล้ว การค้นหาความจริงในความยุติธรรมนั้นก็มีมานานแล้วเช่นกันและส่วนหนึ่งของการค้นหาความยุติธรรมคือ การชันสูตรพลิกศพที่ปฏิบัติและมีกฎหมายควบคุมมานานตั้งแต่สมัยที่มีการใช้กฎหมายตราสามดวง จากนั้นมีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นสมัยก่อนมีการให้พนักงานอัยการหรือศาลแล้วแต่กรณี มีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพ สำหรับแพทย์เริ่มแรกกฎหมาย

ใช้แพทย์ประจำตำบล แพทย์สุขาศาลา หรืออนามัยจังหวัด และต่อมาจึงเปลี่ยนให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลเป็นผู้มีหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการชันสูตรพลิกศพก่อนที่จะมีการแก้ไขใหม่ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ รายละเอียดของข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตายที่เกิดขึ้นในคดีที่มีปัญหาไม่ว่าจะเป็นการตายของสองแม่ลูกตระกูลศรีธนชันทน์ในกรณีเพชรชากู การวิสามัญฆาตกรรมโจร ด้านข้าง ในกรณีการค้ายาบ้ารายใหญ่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี จนกระทั่งถึงคดีของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ที่มีปัญหาขัดแย้งกันในเรื่องของพฤติการณ์การตายที่แท้จริง เหล่านี้ล้วนเป็นแรงกระตุ้นและผลักดันที่สำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการยุติธรรม ทำให้เกิดการประชุมสัมมนาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกับการชันสูตรพลิกศพเพื่อแก้ไข เปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพ ยกร่างกฎหมายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใหม่ จนในที่สุดจึงประกาศและมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๗ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นไป ซึ่งทำให้เกิดการตื่นตัวและเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับกฎหมายใหม่นี้ ประเด็นทางกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่ต่างกัันสำหรับแพทย์ระหว่างกฎหมายฉบับเดิมและฉบับใหม่ มีดังนี้

1. กำหนดให้แพทย์ผู้ที่มีหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพจะต้องมีคุณสมบัติเป็นแพทย์

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเดิมบัญญัติให้แพทย์ผู้ที่มีหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพมี 2 ประเภท^๒ ได้แก่

ก) สาธารณสุขจังหวัด แพทย์ประจำโรงพยาบาล หรือแพทย์ประจำสถานีอนามัย

ซึ่งแพทย์ในประเภทนี้อาจถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิเป็น แพทย์จริง

ข) แพทย์ประจำตำบลและเจ้าหน้าที่กระทรวง สาธารณสุขประจำท้องถิ่น บุคลากรประเภทนี้ไม่ได้ถือว่ามี คุณวุฒิเป็นแพทย์ เพราะฉะนั้นการขึ้นสูตรพลิกศพอาจมี ปัญหาตามมา โดยเฉพาะศพที่ต้องการข้อมูลและความรู้ ทางการแพทย์เป็นสำคัญ

ดังนั้นเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมจึงได้เปลี่ยนแปลงใหม่ โดยให้ตัดข้อความที่บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของบุคลากรในข้อ ข) ออกไป แต่เนื่องจากการเตรียมความพร้อมของแพทย์ยังไม่ เสร็จทันเวลาที่ประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ จึงได้มีบท บัญญัติที่เป็นการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า กล่าวคือภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ในกรณีที่ต้อง ขึ้นสูตรพลิกศพอตามมาตรา ๑๔๘ (๓) และ (๔) แห่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งหมายถึงการ ตายที่เกิดขึ้นจากการถูกสัตว์ทำร้ายและอุบัติเหตุ ถ้าแพทย์ มีเหตุจำเป็นไม่สามารถไปตรวจชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุ ได้อาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่ผ่านการอบรมทาง นิติเวชศาสตร์ไปร่วมตรวจชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุใน เบื้องต้น แล้วรีบรายงานให้แพทย์ทราบโดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้ ทุกกรณีที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพได้อยู่ในความควบคุมดูแล ของแพทย์และเป็นการป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น

2. การจัดลำดับและเปลี่ยนแปลงคุณวุฒิของแพทย์

ผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ เดิมกฎหมายบัญญัติไว้คือ สาธารณสุขจังหวัด หรือแพทย์ประจำสถานีอนามัย หรือ แพทย์ประจำโรงพยาบาล แต่เมื่อมีการแก้ไขใหม่แล้วจึง บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๑๕๐ (วรรคหนึ่ง) ในกรณีที่จะต้องมีการชันสูตร พลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ ทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งได้รับวุฒิบัตรหรือได้รับหนังสืออนุมัติ จากแพทยสภา ทำการชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว ถ้าแพทย์ทาง นิติเวชศาสตร์ดังกล่าวไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ ประจำโรงพยาบาลของรัฐไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ ถ้า แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่มีหรือไม่อาจ ปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือ แพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์ อาสาสมัครตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาล ของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้นั้น เป็น เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา.....

ข้อสังเกตกรณีนี้มีหลายประการ เช่น

ก) แพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ นั้นมีจำนวนเพียงพอหรือไม่จากการรวบรวมในปัจจุบันมีเพียง 63 ท่านและเกือบทั้งหมดทำงานในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นการ ขากอย่างหนึ่งที่จะรองรับภาระนี้ได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ

ข) แพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งได้รับวุฒิบัตรหรือได้รับ หนังสืออนุมัติจากแพทยสภามีหมายถึงแพทย์นิติเวชศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญนั้นอาจได้รับวุฒิคือ วุฒิบัตรหรืออนุมัติบัตรแสดง ความรู้ความชำนาญในสาขาวิชานิติเวชศาสตร์ หรือเฉพาะ แพทย์นิติเวชผู้ได้รับวุฒิบัตรเท่านั้นส่วนแพทย์นิติเวชผู้ได้รับ หนังสืออนุมัตินั้นอาจไม่ใช่อนุมัติบัตรตามที่กล่าวไว้³ ซึ่งการ บัญญัติถ้าต้องการความหมายแรกน่าจะบัญญัติไว้โดย ชัดเจนเช่นเดียวกับคำว่า วุฒิบัตร แต่หากพิจารณาถ้อยคำ ใน รรทัดเดียวกันแล้วเป็นการกล่าวโดยถ้อยคำเนื้อความ อันต่อเนื่องกัน ดังนั้นความหมายจึงน่าจะหมายถึงแพทย์ทาง นิติเวชศาสตร์ที่ได้รับทั้งวุฒิบัตร หรืออนุมัติบัตรด้วย

ค) คณะกรรมการผู้กร่างกฎหมายเพื่อพิจารณา แก้ไขปัญหาการชันสูตรพลิกศพให้มีระดับมาตรฐานที่สูงขึ้นนั้น อาจไม่มีผู้ใดทราบว่ามิได้มีแพทย์นิติเวชในสังกัดกระทรวง สาธารณสุข เลยแม้แต่เพียงผู้เดียว

3. กำหนดระยะเวลาในการทำบันทึกรายละเอียด

แห่งการชันสูตรพลิกศพ ซึ่งแต่เดิมไม่มี เป็นจะต้องทำ บันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพทันทีเมื่อมีการ ชันสูตรพลิกศพ จากนั้นให้แพทย์ทำรายงานแนบท้ายบันทึก รายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพด้วยภายใน 7 วัน หาก จำเป็นให้ขยายเวลาออกไปได้อีก 2 ครั้ง ๆ ละไม่เกิน 30 วัน และต้องบันทึกเหตุจำเป็นลงในรายงานนั้นด้วย การดำเนินการ เช่นนี้ย่อมเป็นภาระที่เพิ่มขึ้นสำหรับแพทย์ แต่ในภาพรวม แล้วหากไม่กำหนดระยะเวลาไว้แพทย์บางท่านอาจไม่ออก รายงานการตรวจศพ ซึ่งจะเกิดความล่าช้าและมีผลเสียหาย ต่อกระบวนการยุติธรรมได้

4. ในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของ

เจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตาย ในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่า ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการและพนักงาน ฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่า ขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพร่วมกับ พนักงานสอบสวนและแพทย์ดังที่กล่าว การที่ได้แก้ไข บัญญัติใหม่นี้ประเด็นหลักคือ การตายจากการถูกวิสามัญ ฆาตกรรมยังขาดเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นถ่วงดุลย์ อำนาจของพนักงานสอบสวน ซึ่งเกรงว่าจะเป็นการกระทำที่ ไม่บริสุทธิ์ถูกต้อง แต่เดิมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๓๖ บัญญัติให้ผู้พิพากษา

ศาลชั้นต้นแห่งท้องที่ที่พบศพไปร่วมชันสูตรพลิกศพในการตายที่เกิดขึ้นจากการทำวิสามัญฆาตกรรมหรือตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน เมื่อมีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๓ ลงวันที่ ๑๓ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เปลี่ยนแปลงให้พนักงานอัยการออกไปร่วมในการชันสูตรพลิกศพในกรณีดังกล่าวแทน หลังจากนั้นมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายอีกจนตัดผู้พิพากษาและพนักงานอัยการออกไม่ให้มีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพทั้งนี้อาจเนื่องมาจากยังมีผู้พิพากษาและพนักงานอัยการจำนวนน้อยจึงไม่สะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ในปัจจุบันกลับให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพเหมือนเดิมอาจเป็นเพราะกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ใช้ในปัจจุบันและจะได้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ตลอดทุกขั้นตอน นอกจากนี้กฎหมายยังบัญญัติให้พนักงานสอบสวนแจ้ง สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายอย่างน้อยหนึ่งคนทราบเท่าที่จะทำได้ก่อนการชันสูตรพลิกศพ อันเนื่องจากเห็นว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายนั้นควรจะมีส่วนรับทราบและสามารถตรวจสอบได้ตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการชันสูตรพลิกศพจนถึงการแต่งตั้งนายเข้าร่วมในชั้นการไต่สวนของศาลด้วย

5. การตรวจศพในที่เกิดเหตุหรือการชันสูตรพลิกศพเบื้องต้นในที่เกิดเหตุ เดิมกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน แต่บางครั้งในทางปฏิบัติแพทย์ก็ให้ความร่วมมือต่อพนักงานสอบสวนแต่ไม่ได้ร่วมชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุทุกราย ซึ่งบางครั้งอาจมีปัญหาต่อทั้งแพทย์และพนักงานสอบสวน เช่น ผู้ตายเป็นคนขับขี่ยานพาหนะหรือไม่ ตำแหน่งที่แนวแรงกระแทกกระแทกอย่างแท้จริงในครั้งแรกอยู่ที่ใด ปริมาณเลือดที่ออกในที่เกิดเหตุมากหรือน้อยเพียงใด ชนิดของยาพิษที่อยู่ข้างศพ หรือปรากฏร่องรอยการต่อสู้หรือไม่ เป็นต้น คำถามที่เกี่ยวกับพฤติการณ์การตายจึงเป็นสิ่งที่ยากยิ่งในการให้ความเห็น แม้ว่าพนักงานสอบสวนจะมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนถึงเหตุและพฤติการณ์การตายก็ตาม แต่กรณีที่ไม่มีการชันสูตรพลิกศพหรือการสืบสวนที่ได้พยายามเต็มที่แล้วก็ยังไม่อาจสรุปถึงพฤติการณ์การตายได้ กรณีดังกล่าวนี้พนักงานสอบสวนอาจจะให้แพทย์ช่วยให้ความเห็นในเรื่องพฤติการณ์การตายและแพทย์เองก็ไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบนี้ได้ เนื่องจากมีบทบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๕๔ ซึ่งเป็นจุดประสงค์หลักในการชันสูตรพลิกศพ แต่การให้ความเห็นของแพทย์นั้นควรให้ความเห็นในเชิงร่วม เช่น ผลการตรวจพบบาดแผลที่หลัง หรือมีบาดแผลหลายชนิดปรากฏบนร่างของผู้ตาย จึงสันนิษฐานว่าพฤติการณ์การตายคือ การฆาตกรรม⁴ เป็นต้น ถ้าแพทย์ต้องการขอทราบผลการตรวจที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนอาจนำภาพถ่ายหรือบันทึกที่เกิดเหตุมาเข้าร่วมพิจารณา ซึ่งส่วนมากแล้วจะไม่ได้ข้อมูลหรือรายละเอียดตามที่แพทย์ต้องการ เพื่อเป็นการแก้ไขในจุดนี้กฎหมายใหม่จึงพยายามผลักดันให้แพทย์ได้ออกไปร่วมชันสูตรพลิกศพเบื้องต้นในที่เกิดเหตุ แม้ว่าจะไม่ได้บัญญัติไว้โดยตรงก็ตาม แต่ถ้าพิจารณาโดยรวมแล้วน่าจะสามารรถตีความได้ว่ากฎหมายฉบับใหม่ที่แก้ไขนี้ต้องการให้แพทย์ออกไปร่วมชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุด้วยโดยพิจารณาจากตัวบทใหม่ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งประกาศใช้ในปัจจุบัน กล่าวคือ

- มาตรา ๑๕๐ (วรรคหนึ่ง) บัญญัติไว้ในตอนหนึ่งว่า...

ให้พนักงานสอบสวนและแพทย์ดังกล่าวทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพทันที และให้แพทย์ดังกล่าวทำรายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพด้วยภายในเจ็ดวัน.....

แสดงว่า เมื่อแพทย์ตรวจศพแล้วต้องบันทึกรายละเอียดทันทีในรายงานการชันสูตรพลิกศพ (ตามแบบฟอร์มใบชันสูตรพลิกศพของตำรวจ) จากนั้นเมื่อได้ตรวจอย่างละเอียดแล้วซึ่งอาจจะมีการผ่าศพตรวจที่โรงพยาบาล ตรวจชิ้นเนื้อและตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงจัดทำรายงานแนบท้ายอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นการชันสูตรในครั้งแรกจึงน่าจะหมายถึงการชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุนั่นเอง

- มาตรา ๗ ..... ถ้าแพทย์ตามมาตรา ๑๕๐ วรรค

หนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มีเหตุจำเป็นไม่สามารถไปตรวจชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุได้ แพทย์ดังกล่าวอาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล หรือเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่ผ่านการอบรมทางนิติเวชศาสตร์ไปร่วมตรวจชันสูตรพลิกศพที่เกิดเหตุเบื้องต้น แล้วรีบรายงานให้แพทย์ทราบโดยเร็ว.....

ความหมายในมาตรานี้คือโดยปกติให้ถือว่าแพทย์ต้องไปร่วมชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุ ยกเว้นมีเหตุจำเป็นเท่านั้นจึงอาจจะยกขึ้นเป็นข้ออ้างในการไม่ออกไปร่วมชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุได้

- การที่มีบทบัญญัติเพิ่มเติมให้สามารถเบิกค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะและค่าที่พักเมื่อต้องมีการชันสูตรพลิกศพ

เพราะฉะนั้นจากเหตุผลทั้ง 3 ประการดังที่ได้กล่าวแล้วจึงสรุปตีความได้ว่าการแก้ไขนี้มี จุดประสงค์ให้แพทย์มีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุค่อนข้างชัดเจนแล้ว

6. การกำหนดความผิดและลงโทษแก่ผู้ที่กระทำการใด ๆ

แก่ศพหรือสภาพแวดล้อมในบริเวณที่พบศพก่อนการชันสูตร

พลิกศพเสร็จสิ้น

สมัยก่อนผู้ที่เห็นความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุยังมีไม่มากนัก บทบัญญัติที่ลงโทษแก่ผู้กระทำความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมในที่เกิดเหตุก็ยังไม่บัญญัติไว้โดยตรงคงมีแต่เพียงบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๙ ที่ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดโดย ลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้ายหรือทำลายศพ หรือส่วนของศพเพื่อปิดบังการเกิด การตายหรือเหตุแห่งการตายเท่านั้น แต่มีคดีจำนวนไม่น้อยที่ คำตอบอันสำคัญที่สุดจะต้องมีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุร่วมด้วย มิฉะนั้นจะไม่สามารถยืนยันคำตอบที่ถูกต้องได้ ดังนั้นผู้ใดที่กระทำการใดต่อศพหรือสถานที่เกิดเหตุก่อนจะมีการตรวจศพเสร็จสิ้นจึงต้องถือว่าเป็นความผิดและต้องได้รับโทษ ซึ่งเมื่อมีการแก้ไขจึงได้บัญญัติเพิ่มเติมไว้ในมาตรา ๕ ดังนี้

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๕๐ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๕๐ ทวิ ผู้ใดกระทำการใด ๆ แก่ศพหรือสภาพแวดล้อมในบริเวณที่พบศพก่อนการชันสูตรพลิกศพเสร็จสิ้นในประการที่นั้นจะทำให้การชันสูตรพลิกศพหรือผลทางคดีเปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันอันตรายแก่อนามัยของประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นต้องระวางโทษ.....”

ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยทุจริตหรือเพื่ออำพรางคดี ผู้กระทำความต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

7. การกำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้มีส่วนร่วมในการชันสูตรพลิกศพ โดยจะได้รับค่าตอบแทนกรณีที่ได้ร่วมในการชันสูตรพลิกศพเบื้องต้นในสถานที่เกิดเหตุและภายหลังที่ได้รายงานผลการชันสูตรเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งนี้เบิกจ่ายตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง นอกจากค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการแล้วยังมีค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พักด้วย

ทั้งหมดที่กล่าวนี้เป็นประเด็นที่แตกต่างกันชัดเจนระหว่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเดิมกับฉบับแก้ไขเพิ่มเติมที่บังคับใช้แล้วในปัจจุบัน แต่จุดประสงค์หลักที่กฎหมายบังคับใช้กับแพทย์นั้นได้แก่ การจัดลำดับแพทย์ตามคุณวุฒิและความรู้ความสามารถ กำหนดให้เฉพาะแพทย์เท่านั้นเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ การรวมชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุ และการทำลายศพหรือสภาพแวดล้อมของศพถือเป็นความผิดและต้องได้รับโทษ ส่วนประเด็นอื่น ๆ อาจไม่มีผลกระทบต่อแพทย์มากนัก

ถึงกระนั้นก็ตามการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนี้จะทำให้แพทย์ต้องรับใช้สังคมโดยรวมมากขึ้นและเป็นการเปิดกว้างแก่วงการแพทย์ด้วยกัน ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ใหม่ที่ได้รับ ผลกระทบต่อการตรวจรักษาผู้อื่นต่าง ๆ และการดำเนินกิจวัตรประจำวันของแพทย์ที่จะต้องถูกปรับเปลี่ยนไปอย่างมากย่อมเป็นภาระที่หนักอึ้งยิ่งต่อแพทย์และยังต้องหาแนวทางดำเนินการแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๑๓๗ ก หน้า ๑๗ - ๒๒.
2. คณิต ณ นคร. การชันสูตรพลิกศพและการไต่สวนการตาย. ใน : พีรพล ศรีสิงห์, สมพล วิทยาพานิช. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด B.J. Plate Processor, 2538: 237-44.
3. สนิท สนั่นศิลป์. วิสามัญฆาตกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุทรไพศาล, 2543.
4. วิรุจน์ คุณกิตติ. ผ่าศพพิสุจน์. วารสารศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2542; 4: 63-6.
5. นคร พจนนพงษ์, พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา. ประมวลกฎหมายอาญา. กรุงเทพฯ : นครหลวง, 2531.

